

HLÁSKY Z MASKy

ROČNÍK 2025, ČÍSLO 1

JEDINEČNOSŤ
A SPOLUPRÁCA
DVOCH
REGIÓNŮV
Muránska
planina – Čierny
Hron

V TOMTO
ČÍSLE
NÁJDETE:

Spoznávame náš
región

Silné MASKy –
Silný vidiek

Vyberáme z
projektov
realizovaných
prostredníctvom
MAS

Muránske hradné
hry

Inšpiratívny
LEADERfest v
českom Tábore

Spolupráca MAS
z regiónu

Jeden z nás

Kam na výlet
v našom regióne

Číslo čerpania sa zvýšilo

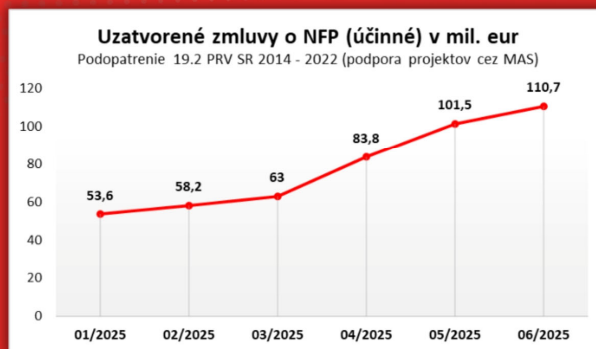
Dátum 30. 6. 2025 znamenal v implementácii prístupu LEADER na Slovensku v programovom období 2014 - 2022 významný bod. Miestne akčné skupiny (MAS) mohli vyhlásiť posledné výzvy, v ktorých prerozdedia posledné financie na projekty obcí a podnikateľov.

Pred prijímateľmi, MAS aj PPA teraz stojí ešte väčšia výzva - aby sa k tomuto číslu priblížilo aj reálne čerpanie, tzn. preplatenie financií na zrealizované projekty. Za vyčerpané financie sa považujú tie, ktoré sú skutočne preplatené prijímateľom. Ku koncu júna to bolo 40 mil. eur, čo predstavuje 32,6 % finančnej alokácie podopatrenia 19.2 Programu rozvoja vidieka SR 2014 - 2022, t.j. na podporu projektov cez MAS.

„Chceme sa úprimne poďakovať všetkým zamestnancom MAS za ich nasadenie a výmenu informácií. Vaša práca a podpora sú pre rozvoj vidieka mimoriadne cen-

né. Štafetu teraz preberajú zamestnanci PPA, ktorých opäť čaká kontrola niekoľkých stoviek žiadostí o platbu.“ uvádza Národná sieť MAS.

LEADER v číslach

Zdroj dát: PPA
Spracovanie: Národná sieť MAS SR

Výsledky našej MAS

Miestna akčná skupina Partnerstvo Muránska planina – Čierny Hron dlhodobo prináša konkrétne zlepšenia do života

ľudí v regióne. Vďaka stratégii CLLD a finančnej podpore z programov IROP a PRV sa

podarilo modernizovať obecnú infraštruktúru, podporiť malých podnikateľov a rozvíjať cestovný ruch. Kľúčovým prvkom však nie

sú len investície – ale aj aktívne zapojenie občanov, samospráv a občianskych združení do plánovania a realizácie projektov. Tento prístup posilňuje komunitné väzby a prispieva k dlhodobému udržateľnému rozvoju

vidieka.

Napriek viacerým výzvam a prekážkam bola implementácia

stratégie CLLD v území úspešná. MAS dosiahla mimoriadne vysokú úroveň čerpania finančných prostriedkov – až 97,3 % v rámci programov IROP a PRV. Tento výsledok je dôkazom efektívneho a zodpovedného hospodárenia. Zásahu na tom má najmä odbornosť a nasadenie zamestnancov MAS, ako aj spolupráca aktívnych samospráv, podnikateľov a obyvateľov. Výsledky sú viditeľné v posilnení miestnych služieb, zlepšení kvality života a v rozvoji komunitného života naprieč celým územím.

NAŠU
BUDÚCNOSŤ
TVORÍ TO,
ČO
ROBÍME
DNES...

Spoznávame náš región

Maličká obec **Sihla** sa nachádza na Sihlianskej planine vo Veporských vrchoch, na rozhraní Horehronia, Podpoľania a Gemera. Leží v „mrazovej doline“, kde mrazy v zime dosahujú nezriedka až -30°C a časté sú prízemné mrazy v letných mesiacoch. Celým chotárom preteká Kamenistý potok, ktorý vytvára zaujímavý prírodný útvar

MEANDRE. Meandre Kamenistého potoka patria medzi chránený areál (CHA). Pramení v tejto oblasti, ktorý tečie 25 kilometrov dlhou Kamenistou dolinou cez tajch Hrončok a vlieva sa do Čierneho Hrona. Na tomto úseku by sme radi spomenuli cyklotrasu (Vrchárska cyklomagistrála), ktorá spája Sihlu s Hroncom...

Prevažná časť územia sa nachádza v chránenej krajinskej oblasti

Poľana, ktorá patrí pod 2. stupeň ochrany.

V obci Sihla sa nachádza farma Slovenského Hucul Klubu s chovom Huculských koňov.

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1744 a vznikla ako osada Banskej komory, kedy tu bola založená aj skláraňa. V nej sa vyrábalo duté sklo pre erárne

podniky ako mincovňa v Kremnici, laboratórium

v Banskej Štiavnici a iné. Avšak táto skláraňa zanikla.

Okolie tejto obce je viac než čarovné. Nejedna milovník pokoja a prírody si príde na svoje. Dnes sa volské záprahy v lese hľadajú veľmi ťažko. Túto dávnu tradíciu a spôsob práce v lese sa snažia zachovať práve v tejto obci. Každoročne sa tu konajú preteky volských záprahov a sily si tu zmerajú najzručnejší gazdovia.

Silné MASky – Silný vidiek

Už pravidelnej konferencie Národnej siete MAS SR, ktorá sa konala 23. 4. 2025 v Modre, sa zúčastnilo viac ako 100 účastníkov z radov MAS, riadiacich a iných štátnych inštitúcií a spolupracujúcich organizácií zo Slovenska aj Českej republiky.

Aj tu rezonoval meškajúci výber MAS na aktuálne obdobie 2023 - 2027, ktoré v iných krajinách EÚ už dávno prebieha a MAS majú za sebou už stovky podporených aj preplatených projektov.

Napriek tomu, že veríme v zmysel prístupu zdola-nahor a úlohu MAS v podpore miestneho rozvoja vnímame ako nezastupiteľnú, spojenie "silné MAS - silný vidiek" ostáva u nás aj naďalej len priáním.

Popri blížiacom sa konci programového obdobia 2014 - 2022, ktoré dobieha do konca

roka 2025, riešia mnohé MAS na Slovensku existenčné problémy. Práve v časoch, ktoré si kvôli rokom oneskorenia vyžadujú ešte vyššie nasadenie ako doteraz, chýbajú mnohým MAS zdroje na personálne kapacity, ktoré majú nezastupiteľnú úlohu pri implementácii projektov v rámci opatrenia 19 LEADER. Aj toto sú problémy ktoré trápia MAS.

Predseda NS MAS SR zdôraznil, že v súčasnosti je pre MAS na Slovensku kľúčový proces výberu MAS, ktorý opäť sprevádza nedostatok informácií a metodické podpory. Opakujúcou sa chybou z minulosti je aj ich oneskorený výber, s ktorým Slovensko ako jediná krajina v rámci EÚ ešte ani nezačala. Oneskorenie dnes dosahuje jeden a pol roka. Panelová diskusia, ktorej sa

zúčastnili zástupcovia Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR a ZMOS,

priniesla do tejto problematiky len základné predstavy riadiaceho orgánu o tom, ako by mal výber MAS prebiehať.

Záver konferencie patril poďakovaniu zástupcom MAS zapojeným do Dní otvorených dverí MAS, ktoré sme organizovali v tomto roku po prvýkrát. Na druhý deň členské MAS zrekapitulovali v skratke minulý rok, dotkli sa prebiehajúcich aktivít aj tých plánovaných.

VYBERÁME Z PROJEKTOV REALIZOVANÝCH PROSTREDNÍCTVOM MAS

Chodník pozdĺž cesty II/532, Obec Muránska Dlhá Lúka

Vybudovanie jednostranného chodníka pozdĺž štátnej cesty II/532 Muránska Dlhá Lúka za účelom zvyšovania bezpečnosti peších ako aj vodičov.

Moderné špeciálne pracovné stroje bez environmentálneho zaťaženia v teréne, VEN WOOD, s.r.o.

Spoločnosť rozšírila svoje služby na regionálnom trhu

v oblasti údržby a čistenia priestorov (miestnych komunikácií), krajinných úprav a zemných prác.

Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice, Obec Osrblie

Rekonštrukciou objektu bývalej požiarnej zbrojnice v havarijnom stave, získala obec priestory na realizáciu komunitných aktivít a výstavnú miestnosť.

Vyhliadka Urbanov klobúk, DonDon s. r. o.

Urbanov klobúk – jedinečná drevosťavba, ktorá sa stáva srdcom Ski Čieny Balog.

Nákup komunálnej techniky a prídavných zariadení, Mesto Tisovec

Viacúčelový stroj Avant aj s príslušenstvom. Tento nový pomocník v meste Ti-

sovec a m. č.. Rimavská Píla bude slúžiť na zimnú a letnú údržbu verejných priestranstiev, miestnych komunikácií a chodníkov.

Komunitné centrum Muráň - dovybavenie výpočtovou technikou, Obec Muráň

Projektom sme rozšírili ponuku aktivít komunitného centra a to zakúpením IKT vybavenia pre poskytovanie nových oblastí výchovy a vzdelávania.

NAŠU
BUDÚCNOSŤ
TVORÍ TO,
ČO
ROBÍME
DNES...

MURÁNSKE HRADNÉ HRY

V jedno sobotné ráno sa planina zobudila do rozprávky. Slnéčné lúče hladili hradné múry, Veľká lúka sa premeni-

lí vedľa nielen kde je Muráň, ale aj kde sa ukrývajú rôzne zvieratká, kadiaľ ide parný rušeň či náučný chodník. A

la na javisko a chodníčky lesom zaplnili rodiny, zvedavci i rytieri (niektorí skutoční, iní len v deťoch s drevenými mečmi). Muránske hradné hry, ktoré zorganizovala Obec Muráň v spolupráci s Oblastnou organizáciou cestovného ruchu GEMER a Národným parkom Muránska planina boli späť – a my s nimi.

Ako Partnerstvo Muránska planina – Čierny Hron sme prišli pripravení. Naš stánok sa stal miestom, kde sa zemepis miešal so zábavou a magnetky lietali po mape rýchlosťou vetra. Slepá magnetická mapa nášho územia ukázala, že deti aj dospe-

kto netrafil hneď? Nevadí – aj hľadať je niekedy väčšia zábava ako vedieť.

Po boku mapy trónilo aj naše drevené pexeso, kde sa pamäť a radosť z objavu stretli v súboji generácií. Mnohí rodičia s prekvapením

zistili, že ich ratolesti si pamätajú oveľa viac, než si mysleli (hlavne keď išlo o pexeso s obrázkami sysľov, vláčika alebo hradu). Za každú šikovnosť čakali malé odmeny – balóny, omaľovánky či sladké potešenia. A veru, niekedy si deti ani nevybrali – chceli všetko, lebo: „ja som to dal úplne sám!“

Súčasťou podujatia bola aj

výstava detských výtvarných diel zo súťaže „Krásy MAS očami detí“, ktorú sme organizovali. Obrazy plné farieb, prírody, hradov a remesiel ukázali, ako krásne vnímajú náš kraj tí najmenší. A práve preto nás trochu zamrzelo, že si cenu osobne prevzal len jeden jediný výherca. Možno sa ostatným práve nechcelo opustiť pohodlie domova – alebo ich na ceste

zdržal nejaký lúpežný rytier. Vraj ich bolo v okolí niekoľko, a nevyzerali celkom mierumilovne. Zvyšok dňa patril divadlu, sokoliarom, jazde na koči, šermiarom a starodávnym remeslám. Z hradnej lúky sa ozýval smiech, cvendžanie kovu a vôňa muránskeho langoša. Ktosi povedal, že takto by mala vyzeráť rozprávka – a my s tým súhlasíme.

Ďakujeme všetkým, ktorí sa zastavili pri našom stánku, zahrli sa, naučili sa niečo nové alebo len tak s nami prehodili pár slov. Ďakujeme aj organizátorom, že do tejto rozprávky pozvali aj nás. A nabudúce? Prinesieme mapu, pexeso, odmeny – a možno aj sprievodcu, čo všetkých výhercov bezpečne dovedie cez rytierov až na pódium.

INŠPIRATÍVNY LEADERFEST V ČESKOM TÁBORE

Zástupcovia MAS z regiónu sa v dňoch 28. - 30.5.2025 zúčastnil 15. ročníka LEADERfestu, ktorý je právom považovaný za oslavu úspechu prístupu

LEADER v Českej republike. Podujatie ponúklo slovenským MAS kopu inšpirácií, možnosť nadviazať

kontakty a spoznať nové trendy v oblasti rozvoja vidieka.

Súčasťou výnimočného programu boli exkurzie (od historických pamiatok po ekologické projekty) a workshopy na témy udržateľnosti, rozvoja lokálnej produkcie a ochrany životného prostredia. Nechýbal ani trh regionálnych produktov, koncerty a ďalšie sprievodné podujatia. Spoluprácu a tímového ducha preverili aj preteky dračích lodí, v ktorých si družstvo Slovenská strela vybojovalo 2. miesto. Aktivita bola realizovaná v rámci projektu Prenos know-how a skúseností

medzi slovenskými a českými MAS, ktorý bol podporený v rámci programu Interreg Slovensko-Česko 2021-2027 - Fond malých projektov.

SPOLUPRÁCA MAS Z REGIÓNU

spoločné ciele a záujem o rozvoj vidieka. Tieto stretnutia sú príležitosťou na výmenu skúseností, koordináciu aktivít a spoločné riešenie výziev, ktorým región čelí. Spolupráca medzi MAS zvyšuje efektívnosť čerpania zdrojov, podporuje medziodvetvovú spoluprácu a vytvára priestor pre vznik nadregionálnych

V južnej časti Banskobystrického kraja sa pravidelne stretáva päť miestnych akčných skupín, ktoré spája nielen spoločné územie pôsobnosti regionálnej značky Gemer – Malohont, ale aj

partnerstiev. Takéto sieťovanie je kľúčové pre udržateľný rozvoj a silnejšie zastúpenie vidieka v rámci kraja. Posledné stretnutie hostila MAS Partnerstvo Muránska planina – Čierny

Hron, pričom ako miesto spoznávania územia bola vybraná Krčmička u Falťanov. Pani Falťanová, držiteľka regionálnej značky a autorka produktu Legendárne buchty, účastníkom s nadšením predstavila priestory pekárne a porozprávala o svojej inšpiratívnej práci.

Jeden z nás ...

Občianske združenie **Pekný deň** z obce Valaská už viac ako 20 rokov obohacuje komunitný život a aktívne prispieva k rozvoju kultúry i solidarity v regióne. Skupina zameraných dobrovoľníkov organizuje podujatia, ktoré oživujú tradičné remeslá, prezentujú regionálnu gastronómiu a ponúkajú priestor pre stretnutia všetkých generácií.

Nezastupiteľnú úlohu zohráva združenie najmä pri organizovaní obľúbeného festivalu jedla, ktorého súčasťou je aj tradičná súťaž o najchutnejšiu haruľu. Táto akcia si za roky získala veľkú popularitu a stala sa vyhľadávaným podujatím nielen pre domácich,

ale aj pre návštevníkov z okolia. Vďaka zariadenosti členov OZ má festival výnimočnú atmosféru a nesie sa v duchu pohostinnosti, spolupatričnosti a humoru.

Významnou súčasťou činnosti združenia je aj pomoc zdravotne znevýhodneným deťom a jednotlivcom – prostredníctvom verejných zbierok a výťažkov z 2 % daní podporujú napríklad nákup zdravotníckych pomôcok, hudobných nástrojov či kreatívnych pomôcok pre talentovaných mladých ľudí.

Vďaka projektom ako je nákup stanov či prístreškov združenie zabezpečuje komfort a bezpečie počas verejných akcií, čím zvyšuje

ich kvalitu a dostupnosť. Spoluprácou s obcou Valaská, miestnymi školami a ďalšími organizáciami ukazujú, akú silu má spolupatričnosť a odhodlanie meniť svoje okolie k lepšiemu.

OZ Pekný deň je dôkazom, že aj v malej obci môže vzniknúť veľká energia pre zmenu – pre krajší deň nás všetkých.

Kam na výlet v našom regióne

Ozajstné dobrodružstvo s vetrom vo vlasoch zažijete na **Horehronských cyklo-drezinách** - unikátnych bicykloch na koľajniciach, ktoré predstavujú ľahké koľajové vozidlo fungujúce na princípe bicyklovania a je určené na rozchod koľají 760 mm. Cyklo-dreziny jazdia po trati Národnej kultúrnej pamiatky - Čiernohronskej železnice, na trase Hronec - Výhybňa Šánske a späť.

Kapacita jednej cyklo-dreziny je stanovená pre max. 4 dospelé osoby. V čele na šlapacích strojoch musia sedieť 2 dospelé osoby, z nich aspoň jedna osoba musí byť plnoletá. V zadnej časti

sa nachádza sedadlo určené na prevoz 1 osoby a v prednej časti 1 sedačka určená na prevoz 1 dieťaťa. Sedačky sú vybavené bezpečnostnými pásmi.

Hlavné depo cyklo-drezín sa nachádza v blízkosti Infocentra na námestí obce Hronec. V ponuke je poldenný výlet alebo celodenný výlet s možnosťou prestupu na Čiernohronskú železnicu. Výlet zahŕňa jazdu cyklo-drezinou v smere Hronec - Šánske a späť (spolu 10 km) a jazdu Čiernohronskou železniciou na 2 trasách v smere Šánske - Č. Balog, Č. Balog - Vydrovo/Dobroč pre max 4 osoby. Novinkou sú špeciálne večerné jazdy počas leta každú stredu, piatok a sobotu o 19:00 hod. S čelovkami na hlave a osvetlením na drezinách si vyšliapete nenáročnú trasu, ktorá sa vám odvdáči piknikom pod holým nebom a pozorovaním hviezd v lone prírody.

Kontakt

Kancelária Partnerstva Muránska planina - Čierny Hron
Nám. Dr. V. Clementisa 87 (1. poschodie) - vchod zo zadnej strany
980 61 TISOVEC
tel.č.: 0950 464 450
e-mail: partnerstvompch@gmail.com
web: www.muranskaplanina.com

v pracovných dňoch 9⁰⁰ - 15⁰⁰ hod.

Program
rozvoja vidieka SR
2014-2022